

УДК 349.42:368.52:636.082

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХУВАННЯ ПЛЕМІННИХ ТВАРИН

**І.В. ГОРІСЛАВСЬКА, кандидат юридичних наук, доцент,
Н.Ю. ПОЛІЩУК, студентка 3 курсу юридичного факультету,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

У статті на основі аналізу нормативно-правових актів, що регулюють порядок проведення страхування племінних тварин, досліджуються проблемні питання та пропонуються способи удосконалення правового регулювання даного виду страхування

Страхування, племінні тварини, страхування племінних тварин.

Страхування сільськогосподарських тварин є одним із видів страхування, характерного для суб'єктів аграрного права [1, с. 465], удосконалення правового регулювання якого, підвищить ефективність сільськогосподарського виробництва. Питанню страхування, як виду цивільно-правового договору, приділяли увагу багато науковців, зокрема: А. Александров, В. Базилевич, К. Базилевич, Д. Біленчук, П. Біленчук, М. Клименко, Є. Білоусов, Р. Сабодаш, П. Захватихата, роботи яких не стосувалися страхування у сільському господарстві, то правовому регулюванню страхування саме племінних тварин присвячено недостатньо наукових праць.

Теоретичною основою нашого дослідження є праці відомих вітчизняних учених-правознавців у галузі аграрного права, як Н.О. Багай, В.М. Ермоленко, В.П. Жушман, І.І. Каракаш, Т.Г. Ковальчук, В.Л. Мунтян, В.І. Семчик, А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич, Н.І. Титова, Ю.С. Шемшученко, В.З. Янчук та інші.

Метою цієї статті є дослідження колізій правового регулювання страхування племінних тварин.

Відповідно до Закону України «Про страхування» [2] страхування здійснюється в обов'язковій та добровільній формі. Згідно зі ст. 7 цього закону до обов'язкового виду страхування належить – страхування тварин (крім тих, що використовуються у цілях сільськогосподарського виробництва) на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків у випадках та згідно з переліком тварин, встановленими Кабінетом Міністрів України. Такий перелік та правила здійснення страхування передбачені постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил

проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків» [3] (далі – Постанова). Таким чином до обов'язкової форми відноситься такий вид страхування як страхування племінних тварин.

Відповідно до Закону України «Про племінну справу у тваринництві» (далі – Закон) [4] племінна справа – це система зоотехнічних, селекційних та організаційно-господарських заходів, спрямованих на поліпшення племінних і продуктивних якостей тварин. Для забезпечення всіх умов виведення високопродуктивних тварин здійснюється розвиток племінної справи, а для зменшення можливості настання негативних наслідків у племінній справі на законодавчому рівні передбачено страхування племінних тварин. Відповідно до Постанови об'єктом даного страхування є майнові інтереси, що не суперечать законодавству, пов'язані із загибеллю, знищенням, вимушеним забоєм тварин, які належать на правах державної, комунальної або приватної власності страхувальнику, внаслідок хвороб, стихійного лиха та нещасних випадків.

До суб'єктів цієї справи, на боці страховика, належать: власники племінних (генетичних) ресурсів; підприємства, установи та організації незалежно від форми власності та фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які беруть участь у виробництві, збереженні, використанні, створенні, визначенні племінної цінності племінних (генетичних) ресурсів, торгівлі племінними (генетичними) ресурсами та надають послуги, пов'язані з племінною справою у тваринництві; власники неплемінних тварин – споживачі племінних (генетичних) ресурсів та замовники послуг з племінної справи у тваринництві (ст. 5 Закону).

Міністерство аграрної політики присвоює відповідний статус для суб'єктів племінної справи, які працюють у межах прийнятих загальнодержавних програм селекції у тваринництві, залежно від напрямку їхньої діяльності та якості племінних (генетичних) ресурсів. Процедура отримання цього статусу визначається спільним наказом Міністерства аграрної політики та Української академії аграрних наук «Про затвердження Положення про присвоєння відповідних статусів суб'єктам племінної справи у тваринництві та Положення про відповідність суб'єктів племінної справи у тваринництві статусу племінного заводу, племінного репродуктора і племінного птахо репродуктора» [5].

На боці страховика у такому виді обов'язкового страхування, відповідно до Положення виступають страховики, які отримали в установленому порядку ліцензію на проведення обов'язкового страхування.

Чистота породи сільськогосподарських тварин захищається законом шляхом встановлення вимог до племінних (генетичних) ресурсів а з цього випливає і потреба у страхуванні. Особливістю племінної (генетичної) цінності є здатність тварин передавати нащадкам визначені якісні породні ознаки для них тобто забезпечення продовження високопродуктивної

породи [6]. Для суб'єктів страхування племінних тварин це і є головною причиною здійснення страхування. Племінні тварини, які на сьогоднішній день неабияк підпадають під ризик ураження різноманітними захворюваннями, можуть потерпати від стихійних лих, найрізноманітніших нещасних випадків, вимушеного забою, а деякі види взагалі можуть знаходитися на стадії вимирання, тому вони мають бути застраховані в обов'язковому порядку. Також повинна бути проведена ідентифікація тварин, тобто зібрати найбільш важливу інформацію про кожну з тварин окремо, пронумерувати, сфотографувати, присвоїти їм клички, що дасть змогу знати всі особливості кожної тварини окремо, щоб забезпечити уникнення появи ризику частого захворювання та інших фізичних особливостей. Також для забезпечення зібрання всієї необхідної інформації племінні тварини підлягають реєстрації в документах з племінної справи, дані про них треба вносити до документів офіційного обліку продуктивності, які оформляються державними контролерами та підтверджуються відповідними організаціями, котрі досліджують якісні показники одержаної продукції .

Для страхування племінних тварин вони підлягають процедурі бонітування, а саме: комплексній оцінці племінних та підконтрольних тварин за племінними та продуктивними якостями і типом тварин (ст.1 Закону). Бонітування проводиться згідно інструкцій з бонітування окремих видів тварин: Інструкція з бонітування сільськогосподарської птиці [7], Інструкція з бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід [8], Інструкція з бонітування свиней [9], Інструкція про бонітування племінних коней [10].

Відповідні інструкції про бонітування містять у собі форми здійснення племінного обліку, а саме: форма № 1-мол «Картка племінного бугая», форма № 2-мол «Картка племінної корови», форма 1-св «Картка племінного кнура», форма 2-св «Картка племінної свиноматки», форма № 1-к «Картка племінного жеребця», форма № 2-к «Картка племінної кобили», але відомостей про страхування таких тварин у них не міститься. Пропонуємо внести відповідні зміни до форм племінного обліку тварин, а також до ідентифікаційних документів: паспорта коня та паспорта віслюка/мула/лошака, форми яких передбачені наказом Міністерства аграрної політики України «Про запровадження ідентифікації і реєстрації коней» від 31 грудня 2004 р.; паспорта великої рогатої худоби, форма якого передбачена наказом Міністерства аграрної політики України «Про паспорт великої рогатої худоби» від 17 вересня 2003 р. № 342; реєстраційного свідоцтва свиней, форма якого передбачена наказом Міністерства аграрної політики України «Про запровадження ідентифікації та реєстрації свиней» від 31 грудня 2004 р. № 497; реєстраційного свідоцтва овець/кіз, форма якого передбачена наказом Міністерства аграрної політики України «Про запровадження ідентифікації та реєстрації овець і кіз» від 31 грудня 2004 р. № 498.

Підсумовуючи, можна зробити наступні висновки: страхування племінних тварин – досить актуальна тема на сьогодні, адже племінні тварини є основною базою та фундаментом усього сільського господарства, що прямо визначає його розвиток, тому запропоновані доповнення до нормативно-правових актів у сфері страхування племінних тварин приведе до гармонізації відповідного законодавства, а також надасть належний обсяг інформації про племінну тварину для контролюючих органів у сфері племінної справи та для потенційних покупців і майбутніх страховиків.

Список літератури:

1. Аграрне право України : підруч. / В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, М.В. Гребенюк [та ін.]; за заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
2. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків : постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р. № 590 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Про племінну справу у тваринництві : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3691-XII : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
5. Про затвердження Положення про присвоєння відповідних статусів суб'єктам племінної справи у тваринництві та Положення про відповідність суб'єктів племінної справи у тваринництві статусу племінного заводу, племінного репродуктора і племінного птахо репродуктора : наказ Міністерства аграрної політики та Української академії аграрних наук від 17 липня 2001 р. № 215/66 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
6. Аграрне право України : підруч. / за ред. О. О. Погрібного : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/499/12>.
7. Про затвердження Інструкції з бонітування сільськогосподарської птиці, Інструкції з ведення племінного обліку в птахівництві та зразків форм племінного обліку в птахівництві : наказ Міністерства аграрної політики України від 22 червня 2001 р. № 179 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
8. Про затвердження Інструкції з бонітування великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід, Інструкції з ведення племінного обліку в молочному і молочно-м'ясному скотарстві та зразків форм племінного обліку в молочному і молочно-м'ясному скотарстві : наказ Міністерства аграрної політики України від 30 грудня 2003 р. № 474 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
9. Про затвердження Інструкції з бонітування свиней, Інструкції з ведення племінного обліку у свинарстві та зразків форм племінного обліку у свинарстві : наказ Міністерства аграрної політики України від 17 грудня 2002 р. № 396 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
10. Про затвердження нормативно-правових актів щодо бонітування племінних коней і племінного обліку в конярстві : наказ Міністерства аграрної

політики України від 15 жовтня 2003 р. № 364 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

В статье на основании анализа нормативно-правовых актов, которые регулируют порядок проведения страхования племенных животных, исследуются проблемные вопросы и предлагаются способы усовершенствования правового регулирования данного вида страхования.

Страхование, племенные животные, страхование племенных животных.

In the scientific article authors research on the basis of analysis of normative-legal acts which regulates carry out insurance of pedigree animals. Research problems and propose ways of improvement of the legal regulation this form of insurance.

Insurance, pedigree animals, insurance of pedigree animals.